

Pallium, Fiskerens Ring og andre symboler

Indsættelsesmessen for Benedikt XVI den 24. april var præget af gamle og nye symboler. Med uddrag af pavens prædiken¹ og på grundlag af informationer fra kilder på nettet fortæller denne artikel om disse symboler og om den virkelighed, som de er forbundet med.

Af Vivian og Erling Tiedemann

Der er ingen tvivl om, at *papa Ratzinger*, som italienerne kalder ham, kender sin bibel, sin teologi, sin kirkehistorie – og sin kirkes tradition for at udtrykke den åndelige virkelighed gennem synlige og talende tegn. Meget hurtigt efter sit valg tog den nye pave stilling til liturgien for indsættelsesmessen, og han forenede her en vilje til fortsat forenkling af fortidens massive kroningsritual med et ønske om at bruge symboler og symbolske handlinger til at fremhæve paveembedets karakter af Peterstjeneste. Eller som monsignore Crispino Valenziano fra Vatikanets afdeling for liturgiske fejring udtrykte det over for journalisterne: "Benedikt XVI er ikke valgt som efterfølger for Johannes Paul II, men som efterfølger for apostlen Peter".

Som et helt nyt og ikke tidligere praktiseret element i ritualet gik pave Benedikt forud for messen ned til Peters grav under basilikaen, fulgt af de tilstedeværende patriarker fra Østkirkerne. Her hentedede to diakoner de to symboler på Peterstjenesten, som havde ligget på apostlens grav hele natten: Fiskerens² Ring og et pallium.³

"Jeg går nu videre fra det sted, som apostlen kom til," sagde pave Benedikt, da processionen startede op ad trappen fra graven og gennem basilikaen ud på Peterspladsen.

---

¹ Hele prædikens tekst kan læses uforkortet på italiensk, fransk, engelsk, spansk og tysk ved at [klikke her](#) og efterfølgende søge ned gennem dokumentet, til det ønskede sprog er fundet.

² D.v.s. apostlen Peter, der var fisker af profession, og som Jesus gjorde til menneskefisker, jf. Luk 5,10: "Jesus sagde til Simon: Frygt ikke! Fra nu af skal du fange mennesker."

³ Latin: overklædning. Et hvidt bånd, vævet af lammeuld, med normalt sorte kors broderet på, som bæres over begge skuldre. Det bæres ud over af paven tillige af den latinske patriark i Jerusalem og af de ærkebiskopper, som ud over at lede deres eget bispedømme, har en vis tilsynsret og -pligt i de bispedømmer, der sammen med deres eget udgør en kirkeprovins. Kilde: Katolsk Minileksikon.

Palliet

Benedikt XVI's pallium er anderledes end det, som de seneste paver har båret, forklarer monsignore Valenziano. Dette nye pallium er som de pallier, der blev båret af paverne op gennem det første årtusinde af Kirkens historie, sådan som man kan se det på middelalderlige mosaikker i nogle af Roms kirker. Det er større end det, som pave Johannes Paul bar, og er forsynet med billeder af Jesus som Den gode Hyrde samt med fem røde kors og nogle store nåle, der symboliserer henholdsvis den korsfæstedes fem sår og naglerne.

I sin prædiken forklarede pave Benedikt nærmere om dette pallium, idet han først understregede, at der ikke var behov for, at han ved denne lejlighed fremlagde noget program for sin ledelse af Kirken. Det havde han haft mulighed for at give udtryk for i sin prædiken ved messen i det sixtinske kapel dagen efter pavevalget.⁴ Og, tilføjede han:

"Mit program er ikke at gøre min egen vilje; ikke at dyrke mine egne ideer, men at lytte – sammen med hele Kirken – til Herrens ord og vilje og at blive ledet af ham, så han selv kan lede Kirken i denne historiske tid. I stedet for at fremlægge et program vil jeg derfor ganske enkelt prøve at kommentere de to symboler, som liturgisk udtrykker indsættelsen i Peterstjenesten. Begge disse symboler afspejler yderligere meget præcist, hvad vi har hørt forkyndt i dagens læsninger.⁵

Det første symbol er det pallium, vævet af ren uld, som er blevet lagt på mine skuldre. Dette ældgamle tegn, som Roms biskopper har båret siden 300-tallet, kan ses som et billede på Kristi åg, som biskoppen af denne by, Guds tjeneres tjener, tager på sine skuldre. Guds åg er Guds vilje, som vi siger ja til. Og denne vilje er ikke en ydre vægt, som undertrykker os og tager friheden fra os. At kende Guds vilje, at vide, hvad der er livets vej – det var Israels lykke, det var dets store privilegium.

Det er også vores lykke: Guds vilje fremmedgør os ikke; den renser os – selv om det også kan være smertefuldt – og sådan leder den os til os selv. På denne måde tjener vi ikke kun ham, men hele verdens frelse, hele historiens frelse.

Symbolikken i dette pallium er i virkeligheden endnu mere konkret: lammets uld skal repræsentere det tabte, det syge eller det svage får, som hyrden tager på sine skuldre og bærer til livets vand.⁶ Lignelsen om det tabte får, som hyrden leder efter i ørkenen, var for kirkefædrene et billede på mysteriet om Kristus og Kirken. Menneskeslægten – enhver af os – er det tabte får, som i ørkenen ikke længere finder vejen. Guds søn vil ikke lade dette ske; han kan ikke forlade menneskeheden i en så elendig tilstand. Han springer op, forlader Himlens herlighed for at genfinde fåret og løbe efter det – hele vejen til korset. Han tager det på sine skuldre, og han bærer vor menneskehed; han bærer os alle – han er den gode hyrde, som giver sit liv for fårene.

Hvad dette pallium først og fremmest fortæller, er, at vi alle bæres af Kristus. Men samtidig opfordrer det os til at bære hinanden. Således bliver palliet et symbol på hyrdens mission, som messens anden læsning og evangelieteksten taler om. Hyrden skal være besjælet af Kristi hellige uro og iver: For ham er det ikke ligegyldigt, at så mange mennesker lever i ørkenen. Og der er mange former for ørken.

⁴ Se denne prædiken i catholica.dk, artikel #1043

⁵ [Klik her](#) for at se messens tre læsninger, ApG 8,4-12, 1 Pet 5,1-5.10-11, Joh 21,15-19

⁶ Jf. Luk 15, 3-5: Han fortalte dem denne lignelse: Hvis en af jer har hundrede får og mister et af dem, lader han så ikke de nioghalvfems blive i ødemarken og går ud efter det, han har mistet, indtil han finder det? Og når han har fundet det, lægger han det glad på sine skuldre.

Der er fattigdommens ørken, sultens og tørstens ørken, forladthedens og ensomhedens ørken, den sammenbrudte kærligheds ørken. Der er den ørken, hvor Gud synes at være i et mørke, og hvor sjælen føler sig tom og ikke længere har bevidsthed om sin værdighed eller om menneskelivets mål.

I verden vokser de ydre ørkener, fordi de indre har bredt sig så meget. Dermed tjener jordens rigdomme ikke længere til opbygningen af Guds have, som alle kan leve i, men de er blevet underlagt udnyttelsens og ødelæggelsens kræfter. Kirken som helhed og hyrderne i den, må – lige som Kristus – begive sig på vej for at lede menneskene ud af ørkenen og derhen, hvor livet findes, hen til venskabet med Guds søn, hen til ham, som giver os liv og liv i overflod.⁷

Lammets symbol har endnu et andet aspekt. I Orienten var det i antikken sædvanligt, at kongerne titulerede sig selv som deres folks hyrder. Det var et billede på deres magt – et kynisk billede: folkene var for dem som får, som hyrden kunne gøre med, som han lystede. Modsat blev alle menneskers hyrde, den levende Gud, selv et lam; han stillede sig på lammenes side – på deres side, som bliver trampet på og dræbt. Det er netop sådan, han viser sig som den sande hyrde: "Jeg er den gode hyrde ... jeg giver mit liv for fårene," siger Jesus om sig selv.⁸ Det er ikke magten, men kærligheden, som frelser os! Dette er Guds tegn: han er selv kærlighed. Hvor ofte ville vi ikke ønske, at Gud viste sig stærkere, at han ville slå hårdt ned, at han ville gøre det af med det onde og skabe en bedre verden. Alle magt-ideologier retfærdiggør sig selv på den nævnte måde; de siger, at det er i orden at ødelægge alt, som måtte stå i vejen for fremskridt og befrielse af menneskeheden, og at vi lider på grund af Guds langmodighed. Ikke desto mindre har vi alle behov for hans tålmodighed. Den Gud, som selv blev et lam, siger os, at verden frelses af Den Korsfæstede – og ikke af dem, der korsfæster. Verden frelses ved Guds tålmodighed – og ødelægges af menneskenes utålmodighed.

Et af de grundlæggende træk ved en hyrde må være at elske de mennesker, som er blevet betroet til ham, ganske som han elsker den Kristus, i hvis tjeneste han står. "Vogt mine får," siger Kristus til Peter,⁹ og nu, i dette øjeblik, siger han det til mig. At vogte fårene vil sige at elske dem, og at elske betyder at være rede også til at lide. At elske vil sige at give fårene, hvad der i sandhed er godt, næringen fra Guds sandhed, fra Guds ord, hans nærværs næring, som han giver os i det allerhelligste sakramente. Mine kære venner – i dette øjeblik kan jeg kun sige: Bed for mig, at jeg må lære at elske Herren mere og mere. Bed for mig, at jeg må lære at elske hans hjord mere og mere – det vil sige jer, Den hellige Kirke, enhver af jer enkeltvis og jer alle tilsammen. Bed for mig, at jeg ikke af frygt flygter for ulvene. Lad os bede for hinanden, at Herren vil bære os, og at vi må lære at bære hinanden."

Fiskerens Ring

Når en pave dør, bliver hans ring brudt i stykker, og den nye pave får en ny ring sat på sin hånd. Den ring, som pave Benedikt XVI modtog under indsættelsesmessen, var også anderledes end de forrige pavers, idet den bar det samme billede, som det pavelige blysegl, som paven bruger til at

⁷ Jf. Joh 10,10: Jeg er kommet, for at de skal have liv og have i overflod.

⁸ Joh 10,14-15: Jeg er den gode hyrde. Jeg kender mine får, og mine får kender mig, ligesom Faderen kender mig, og jeg kender Faderen; og jeg sætter mit liv til for fårene.

⁹ Joh 21.16

forsegle dokumenter med. Billedet forestiller apostlen Peter med båd og fiskenet, og derfor kaldes den Fiskerens Ring.

Selv gav pave Benedikt i sin prædiken ved indsættelsesmessen en mere uddybende forklaring på, hvad der er betydningen af Fiskerens Ring:

"Det andet symbol, som i dagens liturgi bruges til at udtrykke indsættelsen i Peterstjenesten, er overdragelsen af Fiskerens Ring. Peters kaldelse til hyrde, som vi hørte om i evangeliet, følger efter beretningen om en overmåde stor fiskefangst: Efter en nat, hvor disciplene uden held havde kastet deres net ud, ser de den opstandne Herre inde på bredden. Han siger til dem, at de skal vende om og fiske endnu en gang, og nettet bliver så fyldt, at de knap nok kan trække det op; 153 store fisk, "men skønt der var så mange, revnede nettet ikke".¹⁰

Denne beretning, som kommer ved afslutningen af Jesu jordiske vandring med sine disciple, svarer til en beretning fra begyndelsen af denne vandring. Også her havde disciplene ikke fanget noget hele natten. Også dengang havde disciplene fisket hele natten; også dengang havde Jesus opfordret Simon til endnu en gang at sætte ud på det dybe. Og Simon – som endnu ikke var blevet kaldt Peter – gav dette forunderlige svar: "Herre, på dit ord vil jeg kaste garnene ud" – og så fik han meddelt sin mission: "Frygt ikke! Fra nu af skal du fange mennesker".¹¹

Også i dag siges det til Kirken og apostlenes efterfølgere, at de skal sætte ud på historiens dybe vand og kaste deres net ud for at vinde mænd og kvinder for Evangeliet – for Gud, for Kristus, for det sande liv. Kirkefædrene har givet en ganske særlig kommentar til denne specielle opgave. De siger det sådan: For fisken, som er skabt for vandet, er det dødeligt at blive trukket op af havet og væk fra sit levested for at tjene som føde for mennesket. Men når det handler om en menneskefisker, sker det omvendte. Vi mennesker lever i udlændighed, i lidelsens og dødens salte vand, i det mørke hav uden lys. Evangeliets net trækker os ud af dødens vand og bringer os til Guds strålende lys, til det sande liv.

Det er netop sådan: når vi følger Kristus i denne mission som menneskefiskere, må vi bringe mænd og kvinder ud af det hav, som er saltet med alle slags fremmedgørelse, og føre dem ind på livets land, ind under Guds lys. Det er netop sådan: formålet med vores liv er at vise Gud til menneskene. Kun dér, hvor man ser Gud, begynder det sande liv. Kun når vi i Kristus møder den levende Gud, ved vi, hvad livet er.

Vi er ikke et tilfældigt og meningsløst produkt af udviklingen. Enhver af os er et resultat af en tanke hos Gud. Enhver af os er villet; enhver af os er elsket; enhver af os er nødvendig. Der er ikke noget smukkere end at blive overrasket af Evangeliet og møde Kristus. Der er ikke noget skønnere end at kende ham og at tale til andre om vort venskab med ham. Hyrdens opgave, menneskefiskerens opgave kan ofte forekomme slidsom. Men den er skøn og stor, fordi den, når alt kommer til alt, er en tjeneste for glæden, Guds glæde, som ønsker at holde sit indtog i verden.

Her vil jeg gerne fremhæve, at både billedet af hyrden og billedet af fiskeren rummer et eksplicit kald til enhed. "Jeg har også andre får, som ikke hører til denne fold; også dem skal jeg lede, og de skal høre min røst, og de skal blive én

¹⁰ Joh 21,11

¹¹ Jf. Luk 5, 1-11

hjord, én hyrde", ¹² siger Jesus ved slutningen af sin tale om Den gode Hyrde. Og beretningen om de 153 store fisk ender med den frydefulde konstatering, at "skønt der var så mange, revnede nettet ikke". ¹³ Men ak, kære Herre, med sorg må vi erkende, at nu er nettet itu. Dog nej – vi skal ikke være sørgmodige, men juble over dit løfte, som ikke skuffer, og selv gøre alt, hvad vi kan, for at tilbagelægge vejen til den enhed, du har lovet. Lad os huske dette, når vi beder og tigger Herren: Ja, Herre, husk dit løfte. Giv os, at vi må blive én hyrde og én hjord. Tillad ikke, at dit net rives itu. Hjælp os til at være enhedens tjenere."

Ny form for "obbedienza"

Straks efter, at en ny pave er blevet valgt i det sixtinske kapel, går kardinalerne i en lang række hen til ham og udtrykker deres "obbedienza"¹⁴ over for ham. Ved tidligere pavevalg er dette blevet taget ved indsættelsesmessen, men pave Benedikt har fundet, at én gang måtte være nok, og ved indsættelsesmessen var alle kardinalers obbedienza-procession derfor erstattet af, at tolv mennesker, der repræsenterede hele Kirken både geografisk og på anden måde, hilste paven og lovede ham tro og skab under det – også meget personlige – møde med ham, som enhver af dem oplevede. Det drejede sig om tre kardinaler, en biskop, en præst, en diakon, en ordenssøster, en ordensbroder, et ægtepar (der havde taget deres barn med), og to unge katolikker – som alle kom fra forskellige dele af verden.

Folkeslagenes apostel

De symbolske handlinger i forbindelse med indsættelsen af den nye pave var ikke slut med messen på Peterspladsen. Den næste dag, mandag den 25. april 2005, tog pave Benedikt ud til kirken San Paolo Fuori le Mura,¹⁵ der iflg. traditionen er bygget over apostlen Paulus' grav. Eller som der stod i messehæftet til indsættelsesmessen: "For at give udtryk for det ubrydelige bånd, som Kirken i Rom har til Folkeslagenes apostel udover til Fiskeren fra Galilæa, vil paven begive sig til den hellige Paulus' basilika på Via Ostiense for dér at ære apostlen Paulus".

Kirken er levende, og Kirken er ung

Minderige dage har det været for alle, der fik mulighed for at følge det hele, lige fra pave Johannes Pauls sygdom og død til valget og indsættelsen af pave Benedikt – og den mulighed fik jo ikke blot de, som boede i Rom, eller som kom strømmende til byen, men også de mange millioner, der fulgte begivenheden i medierne.

Nu har roen sænket sig lidt i Rom, men man skal næppe tro, at der bliver roligt omkring Benedikt XVI, som allerede på få dage har vist sig som en særdeles aktiv pave med et stærkt både økumenisk og pastoralt engagement. Men det er alt sammen sket på en måde, der afspejler stor personlig ydmyghed og en troens tillidsfuldhed – eller som han sagde i begyndelsen af sin prædiken ved indsættelsesmessen:

"Nu må så jeg, en svag Guds tjener, som jeg er, påtage mig denne enorme opgave, der i sandhed overstiger alt, hvad et menneske kan klare. Hvordan kan jeg gøre det? Hvordan skal jeg blive i stand til at gøre det? Alle I, mine kære venner, har

¹² Joh 10,16

¹³ Joh 21,11

¹⁴ Italiensk (også ubbedienza): lydighed

¹⁵ Pauluskirken uden for murene

netop [ved at synge litaniet til alle helgen] påkaldt hele denne hær af helgener, repræsenteret gennem nogle store navne fra Guds historie med menneskene. På den måde oplives også i mig denne bevidsthed: Jeg er ikke alene. Jeg skal ikke ene mand udføre, hvad jeg i sandhed aldrig ville kunne klare alene. Guds helgenskare beskytter mig, støtter mig og bærer mig. Og jeres bøn, mine kære venner, jeres overbærenhed, jeres kærlighed, jeres tro og jeres håb ledsager mig. Ja, til De helliges Samfund hører ikke kun de store skikkelser, som gik forud for os, og hvis navne vi kender. Vi hører alle til De helliges Samfund – vi, som er blevet døbt i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn; alle vi, som henter vores liv fra Kristi legemes og blods gave, hvormed han vil forvandle os og give os lighed med sig selv.

Ja, Kirken lever – det er den vidunderlige erfaring i disse dage. Netop i løbet af de triste dage omkring pave Johannes Pauls sygdom og død, manifesterede det sig på forunderlig vis for vore øjne, at Kirken lever. Og at Kirken er ung. I sig rummer den fremtiden for verden, og derfor viser den enhver af os vejen til fremtiden. Kirken er levende, og vi ser det. Vi erfarer den glæde, som den opstandne Herre lovede sine disciple. Kirken lever – den lever, fordi Kristus lever; fordi han virkelig er opstanden. I den lidelse, som var nærværende på Den hellige Faders ansigt i disse påskedage, betragtede vi også Kristi lidelses mysterium, og sammen rørte vi hans sår. Men gennem alle disse dage har vi også – i en dyb forstand – kunnet røre Den Opstandne. Efter en kort, mørk periode, er det blevet givet os at erfare den glæde, han lovede som frugten af hans opstandelse."

Frygt ikke, luk dørene op på vid gab

Pave Benedikts indsættelsesprædiken var lang – ikke mindre end 35 minutter varede den, og en del af de 350.000, som stod på Peterspladsen eller ned ad Via della Conciliazione, har måske nok syntes, at den var lovlig lang, selv om de fulgte godt med og afbrød med klapsalver ikke mindre end 36 gange. Feststemningen kunne selv en lang prædiken således ikke gøre det af med, og tilslutningen til den nye pave blev yderligere markeret gennem et langt bifald, da han slutte sin prædiken således:

"I dette øjeblik går mine tanker tilbage til den 22. oktober 1978, hvor pave Johannes Paul II indledte sin tjeneste her på Peterspladsen. Hans ord dengang lyder endnu og stadig i mine ører: "Vær ikke bange! Åbn dørene på vid gab for Kristus!"

Pave Johannes Paul henvendte sig til denne verdens mægtige og stærke, som frygtede, at Kristus skulle tage noget af deres magt fra dem, hvis de lukkede ham ind, og hvis de tillod troen at blive fri. Og jo, Kristus ville visselig have taget noget væk: Korruptionens herredømme, manipuleringen af lov og ret. Men han ville ikke have taget noget fra dem, som hører med til menneskelig frihed og værdighed eller til opbygningen af et retfærdigt samfund.

Pave Johannes Paul talte også til alle mennesker og særligt til de unge. Er vi måske ikke alle bange på en måde? Hvis vi lader Kristus komme helt ind i vores liv; hvis vi åbner os fuldstændigt for ham, er vi så alligevel ikke bange for, at han skal tage noget fra vores liv? Er vi måske ikke bange for at opgive noget betydningsfuldt, noget unikt, noget, som gør livet smukt? Risikerer vi ikke bagefter at være endt i noget snævert, berøvet vores frihed?

Og endnu en gang ville pave Johannes Paul sige: Nej! Den, som lukker Kristus ind i sit liv, mister intet, intet – absolut intet af det, som gør livet frit, skønt og stort. Nej! Kun i venskabet med Kristus åbner livets døre sig på vid gab. Kun i dette venskab åbner den menneskelige eksistens' store muligheder sig i sandhed. Kun i dette venskab erfarer vi dét, som er skønt, og som befrier.

Og derfor [sluttede pave Benedikt] vil jeg gerne i dag – med stor styrke og overbevisning og ud fra et langt livs personlige erfaring – sige til jer, kære unge: Vær ikke bange for Kristus! Han tager ikke noget, han giver alt.

Ja, åbn dørene, slå dem på vid gab for Kristus – og I vil finde det sande liv!

Amen."

[Klik her for at komme tilbage til forsiden](#)